

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор
на шість років 10 кор
на чверть року 5 кор
на місяць 1.70 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на шість років . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милої, віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових писемля М. Шашкевича.

Виходить у Львові що день крім неділь і руских свят 5½ год. пополудня.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Хорунжик). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламаци неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надслани» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доносення по 30 с. від стрічки.

Поновне покликанє міністерства Феєрварого.

(X) Що буде з Угорщиною? Таке питання можна почути у кожного навіть австрійського горожанина, наколи зійде бесіда на політичні справи. І не можна дивувати ся зовсім такому питанню, бо ж Австрія і Угорщина як ті сямські брата так з собою злучені, інтереси обидвох держав так тісно вязуть ся, що недоля одної держави відбиває ся лихом і на другій. Тим то в австрійських кругах політичних так живо цікавлять ся ходом діл в Угорщині, слідять бачно за кожною подією.

В сій хвилі вступає Угорщина в нову і то остру фазу політичну. Барон Феєрварі вернув до Пешту яко новоіменований міністер-президент мимо всяких заперечень, які появляли ся в дневниках, що ще не запало рішенє Корони. Він обняв керму державну серед трудніших ще і грізніших обставин як в червцю і ся подія стає певним доказом, що Корона згодила ся на програму ним предложену.

Бар. Феєрварі має тепер ще доповнити своє міністерство обсадою деяких тек, а та обставина, що міністер внутрішних справ Кріштофі остає в складі міністерства Феєрварого, є також доказом, що з програмою міністерства Феєрварого прийнято також справу загального права виборчого. Около 18.—20. жовтня має бути міністерство угорське дефінітивно доповнене і тоді буде неперечно оповіщена в повній формі. Програма нового правительства. Сим разом отже відступлено від прийнятого звичаю, бо нове правительство виступає з програмою, для котрої донерва

буде приневолене глядіти прихильників в краю і в соймі.

Найвисшою однак подією є ся обставина, що в програмі сего правительства находить ся за са да загального права виборчого, а небавом будемо мати нагоду побачити цілу ту програму, хоч інші точки супроти тамтої не мають такого засадничого значіння і можна сподівати ся, що оповіщенє сеї програми послідує також ще протягом сего місяця. А показує ся тим конечнійше скорє оповіщенє сеї програми, позаяк і ліберальне сторонництво, котрого голова гр. Тіса став противником барона Феєрварого через загальне вправо виборче, також має оповістити якусь програму, не знати лише, чи противну, чи схожу з тамтою. Замітно іменно, що віцепрезидент ліберального есторонництва бар. Войнич, в повороті з Карльсбаду відвідав у Відні барона Феєрварого і з ним довго перемовював. Не є отже виключена можливість, що бодай частина ліберального сторонництва, котре має тепер переіменити ся в сторонництво поступовців, пристане до програми нового правительства.

Поновне покликанє міністерства Феєрварого до державної керми показує виразно, що Корона понехала всякі переговори із зєдиною лівцею, а рішила ся вступити на иншу дорогу. Бар. Феєрварі має суспільними і економічними справами і реформами приєднати широкі верстви суспільности, він має розпочати масову політику і нею поборювати політику могутних малярських вельмож. Розпічне ся отже на добре боротьба двох супротивних агітаційних таборів, безпощадна боротьба і длятого поновне покликанє міністерства Феєрварого становить початок нової фази не

лише в угорській історії, але може навіть в історії монархії.

Нема сумніву, що ся боротьба буде вельми горяча і завзята, а проводирі угорської магнатерії відчувають се дуже добре, що боротьба з покликком загального права виборчого може довести до повної переімени відносин політичних і суспільних в Угорщині. Правда, що такі переімени не відбувають ся через ніч, що минають нераз цілі роки, поки уложать ся нові відносини. Але вже сам оклик, одобрений Корonoю, і вставлений в програму нового правительства, зумів викликати в цілім краю зовсім инший настрій, нові погляди, нові змаганя, нові інтереси. Супроти застарілих привілеїв малярських вельмож ставить бар. Феєрварі новітні живла, політику широких верств суспільности супроти політики вельмож.

Се річ певна, що супроти сих змагань бар. Феєрварого виступить з цілим завязем верства малярських вельмож, що она почне горячу боротьбу проти цілого дуалістичного устрою монархії а боевим єї окликом буде політичний і економічний розділ Угорщини від Австрії, вільна самостійна Угорщина з національною армією. Вже на останнім засіданню сойму чутно було, що вся зєдинена лівця готова перекинути ся в сторонництво независимців і не можна сумнівати ся, що до того дійде. Нема також сумніву, що дальшим наслідком буде розвязанє сойму і нові виборні під окликом: за чи проти дуалізму, за чи проти спільної армії. Се річ певна, що положенє стає для бар. Феєрварого вельми грізне, бо на случай невдалих виборів порозумінє стане зовсім безвиглядним. Але й рішенє Корони теперішнє показує, що там не думают вже про уступ-

Ярослав Гординський.

Іван Гушалевиц і його творчість.

(Дальше).

Отсе все, що писав доси Гушалевиц, належить — як се назвав др. Франко — до ідилічної доби галицького москвофільства. Воно було писане в часі, коли москвофільство, хоч було пануючим напрямом серед нашої суспільности, не сьміло помимо усього виступати ще так зівсім явно із своїми кличами. І хоч воно тягнуло в дійсности до Росії, старало ся маскувати се всякими можливими викрутами. Борба за віру, за ріжні «начала», гнет Поляків і т. п. отсе все служило параваном навіть найрадикальнійшому москвофільству. І хоч відзивають ся ту і там голоси, що старають ся принизити народню мову і говорять про єдність із Великоросами, то все таки загал москвофілів беріг ся заявити щось подібного публично. Гушалевиц як один із визначніших членів найскрайнійшого відтінку русофілів — Погодінської колонії з Н. Головацьким та Зубрицьким на чолі — належав до найгорячіших пропагаторів сього напрямку. Що більше, Гушалевиц належав до тих перших москвофілів, котрі (чи то за ініціативою Зубрицького зглядно Головацького — чи власновільно) важили ся кинути прилюдно каменем на рідну мову, зірвати маску та виявити отверто свої симпатії. Та скорє пожалував сьо-

го і мусів, як і загал його партії (кромі хіба таких ноторично звисних обрусителів як Зубрицький) маскувати ся...

Тимчасом настали зміни серед галицької суспільности. Пришли важні політичні переімени, котрі — як пр. упадок абсолютизму в Австрії — причинили ся з одної сторони до сильніших та живіших зносин галицьких Русинів із Україною, з другої сторони сильно захитане становище Австрії цієля битви під Садовою (1866) вплинуло на се, що наші москвофіли, надіючи ся на се, що Галичина дістанеть ся під панованє Росії, проголосили явно і публично свої ідеали. Наслідком сего повстав серед галицької суспільности розрив, почали ся свари та завзята борба з обох таборів. Гушалевиц приглядав ся довго тій борбі спокійно і не мішав ся до неї. Аж 1879 р. виступив він яко речник своєї «партії» і виявив себе відразу таким, яким він був від давна, від 1851 р. Передівсім зірвав він рішучо із «хахлаччиною». Під час коли в дотеперішніх його творах пробивала ся вона хоч часом у його, від тепер закидає він її зівсім, а зачинає писати виключно по «великоруськи». Так щож! Учив ся тої великорущини з яких трицять літ, а все таки не вивчив її. Через переважний великоруський підклад пробиває ся усе південноруський елемент, а насильне лученє галицьких провінціоналізмів із великоруськими формами вказує найкрасше, як Гушалевиц не розумів ні троха духа великоруської мови. І виходить таке, що Гушалевиц у-

живає найдовільнійшою, куріозною языковою мішаниною, котра може сама собою викликати сьміх. Нас прямо збирає подив, як міг сей чоловік відважити ся калічати так немилосерво якусь мову. Так пр. читач часто в клопоті, як вимовляти поодинокі букви. Їз випадало би — як се виходить з риму — вимовляти раз як великоруське е (= є): презрїньє — рим до: разорєньє (Поззіи 1879, стор. 14. Усі приміри цитовані відси) або євмя — рим до: врьємя (стор. 9; другий раз і то в переважній часті читаєть ся воно як укр. і пр. говіньнї — рим до: безвинньнх (стор. 14), проповідью — рим до: обиду (стор. 20). Так само з акцентованим «е». Раз випадало б його читати з великоруська як: о, йо: росчєть (стор. 9), житєє як рим до: єго (стор. 29); то знова треба держати ся таки українського говору (= е): цївнєны (стор. 41), разрушєна (стор. 45). Vocativ раз = помінат. як у великоруським: мой дугь зелєный (стор. 24), раз є він український: струїко малає (стор. 24). Правильне уживаннє: що, якь мієто что какь; такі дивоглядні получєннєя, як: що-то і т. п. — усе тоє робить лєктуру тих Гушалевицих творів прямо неможливою.

Та й взагалі у цілім характері своїх поезій являєть ся Гушалевиц від тепер вірним членом своєї кліки. Злість, що його ідеям, для яких він тільки жертвував, усуваєть ся ґрунт задля живішого руху серед Галичан, викликує у нього прямо судороги: з ідкою піною на устах, уоружений в просту лайку, кидаєть ся він на своїх

ки, хіба, що ще в останній хвилі розду-має ся лівіція відступити від своїх дома-гань, на що також нема надії. Так отже остає лише неминуча боротьба, котрої кінця годі предвидіти.

3 соймового засідання.

На посліднім засіданню руский клуб пред-ложив слідуєчі самостійні внесення. I. Внесене пос. Олесницького і тов. о заснованні самостійної гімназії в Бережанах з руским язиком викла-довим. II. Внесене пос. Олесницького і тов. в спра-ві зміни дотичних параграфів ординації вибор-чої до рад громадських, повітових і сойму в тім напрямі, щоби набуваючі ґрунти з обшарів двір-ських на основі закону про рентові оселі не мали вірйального голосу при виборах. III. Внесене пос. д-ра Олесницького і тов. в справі зміни арт. V і VII закона з 22. червня 1867. ч. 13 Взкр. згля-дно закона з 31. мая 1874 ч. 45 Взкр. і закона з 8. вересня 1880. ч. 34 Взкр.: **О язичі викладнім в середних школах.** Зміна ся після предложення руских послів має бути переведена в сій формі.

Арт. 5 а) В школах середних Галичини суть язики польський і руский яко язики викла-дні рівноуправнені. В кожній поодинокій школі середній може правильно лише оден з тих язиків бути язиком викладовим.

Арт. 5 б) В школах середних удержуваних з фондів публичних в цілости або в части, а в часі видання сего закона існуючих, буде язиком викладовим той язик краєвий, котрий в часі видання сего закона є в тих школах язиком ви-кладнім.

Арт. 5 в) О язичі викладнім шкіл середних, які з фондів публичних на будуче мають бути засновані, рішати будуть в кождім поодинокім случаю компетентні власти шкільні на основі слідуєчих обмежень: Коли заіснує потреба за-снованя школи середної в місцевости, в котрій доси ніякої школи середної того рода не було, буде язиком викладним сеї школи той, якого після результату послідної конскрипції уживає більше як 50% людности повіту, в котрім дана місцевість є положена.

Потреба тота має уважатися за існуючу, наколи на три місяці перед початком року шкіль-ного зголосять в краєвій власти шкільній що найменше 30 родичів в дотичнім повіті замеш-калих своє намірене віддати свої діти до першої класи школи середної, коли тая в означеній міс-цевости сего повіту буде заснована.

Коли заіснує потреба заснованя нової шко-ли середної в місцевости, де є вже така школа

противників і засинає їх цілим арсеналом про-клонів. Ненависть до тих противників, які тільки й провинили ся, що станули на ширшому ґрунті і голосили поступовіші ідеї, що правда убійчі для його мертвого напрямку, каже йому висту-пати не тільки проти тих клівів, але і взагалі проти новітнього поступу і Гушалевиць стає та-ким робом справдішим ретроградом. Читач, якому попадуть у руки „Поэзии И. Н. Гушалеви-ча. Часть вторая. Львовъ 1879“, здвигне тільки раменами на вид того конвульсійного гніву їх автора. Чоловік, у дійсности спокійний, добра-чий принижє себе аж до того степеня такою поезією, якій ледви чи найдець ся пара навіть у сучасній москвофільській публіцистиці. Справ-ді, „напряж, що має метою умертвити живого духа та живий національний рух серед нашого народа, мертвить, ломить і деградує поперед усього своїх чільних діячів.“¹⁾

„Поэзии“ 1879 р., присвячені перемиському крилошанинцу, Теодорови Лукашевському, се цікава поява не тільки задля характеристики Івана Гушалевиць, але і задля характеристики цілого того відлomu галицько-руської суспільно-сти, якого представителем являєть ся ту Гуша-левич. У тих віршах відбили ся майже усі най-основніші стремління нашого москвофільства.

(Дальше буде).

¹⁾ Іван Франко. Іван Гушалевиць. (Л. Н. В. 1903, VIII, стор. 102).

середна з польським язиком викладним, має но-вотаснована школа одержати руский язик викла-дний, наколи людність в дотичнім повіті є після результату послідної конскрипції в числі вис-шим понад 50 процент рускою, або коли в іст-нуючій польській школі середній є висше 200 у-чеників рускої народности.

Коли заіснує потреба заснованя нової шко-ли середної в місцевости, де є вже така школа середна з руским язиком викладним, має ново-заснована школа одержати польський язик ви-кладний, наколи людність в дотичнім повіті є після результату послідної конскрипції в числі вис-шим понад 50 прц. польською, або коли в іст-нуючій рускій школі середній є висше 200 уче-ників польської народности.

Потреба заснованя нової школи середної має уважатися існуючою, коли число учеників в існуючій вже такій школі середній дійде висше 500.

Арт. 5 г) В школах середних з язиком ви-кладовим польським мають бути заведені пара-лельні класи з язиком викладовим руским, на-коли зажадає сего що найменше 25 родичів у-чеників дотичної класи.

Доки закон краєвий инакше не постановить, полишений буде язик німецький в дотеперішнім обемі викладів в ц к. II гімназії у Львові.

§ 2. Виконане закона поручаєсь міністер-ству просвіти і віроісповідань.

Політичні вісти.

Загальне право голосованя в Австрії не сходить з дневного порядку. В неділю відбули ся віча, головно соціалістичні в Кракові, Люблянї і Опаві і Моравській Остраві в справі загального права голосованя. В Крако-ві відбуло ся окремо віче жидівської соціалі-стичної партії під проводом Розоя і польської соціалістичної партії під проводом Енґліша, на яких ухвалено резолюції за борбою в справі загального права голосованя. На похід через ринок з червоним прапором поліція не допу-стила, бо не був зголошений після приписів права. — В Люблянї на спільнім вічу словен-ські соціалісти і соціально-демократичне сто-ронництво ухвалили рівновзвучні резолюції. — В Опаві чесько-народні робітники зішли ся на віче, на яким обговорювано теперішнє політичне положенє і справу загального голосованя. Від-так учасники пішли греміально перед палату правительства і вислали депутацію до прези-дента краю, щоби предложила єму петицію в справі загального голосованя. По полудни відбув ся зїзд соціально-демократичної партії зі Шлезка при уділі 500 осіб, з 32 шлеских міс-цевостей. По ухваленю резолюції в справі за-гального голосованя товпа около 1000 демон-странтів потягнула перед сойм і палату прави-тельства, підносячи оклики за загальним пра-вом голосованя. Відтак розійшли ся учасники спокійно і без жадної інтервенції. — Також в Моравській Остраві відбули ся збори коло 700 учасників зі спокійним перебігом. Ухвалено резолюцію в справі загального голосованя і з зазивом до економічної борби з Німцями. По зборах товпа галасувала троха по улицах, але жандармерія розігнала єї, арештуючи 3 особи.

В справі поновного іменованя кабінету Феєрварого пише Magyar Nemzet: Супротив суперечних донесень праси, держимо ся слів бар. Феєрварого, висказаних в п'ятницю супротив репрезентантів праси, що іменно в п'ят-ницю не запала жадна мериторична децизия в яким небудь напрямку. Тому всякі комбінації, які виходять поза сю заяву, є тільки пустими здогадами. Хто знає отвертість бар. Феєрварого, сей вже з гори може знати, що колиб була за-пала яка децизия, він не був би робив з того тайни перед публичною опінією. В справі бро-шури Цайзіґа доносить Pester Lloyd, що слід-ство прибирає сензаційний оборот, бо новіші досліди виказали, що Банет, який займав ся виданєм брошури, не перебуває в Берліні, а власти находять ся вже на єго сліді і правдо-подібно вже нині арештують єго.

Ратифікація мирового трактату

збула ся в суботу. Петербурска телеґрафічна агенция доносить, що вчєра, о год. 3. по полудни дипломатичний заступник Америки в Петер-бурзі предложив міністерству заграничних справ офіціяльне донесєнь, що мікадо в суботу рати-фікував мировий трактат. Рівночасно має фран-цузский посол в Токіо повідомити япанське пра-вительство про підписанє мирового трактату царем. Також париска аг'нция Гаваса доносить, що цар підписав вчєра мирову умову і поручив російському амбасадорови в Парижі повідомити про се французьке правительство і просити єго, щоби переслало повідомленє япанському прави-тельству. Президент Рувіє зараз таки зателе-ґрафував до французского посла в Токіо.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Єротея, Вероніки; римо-кат.: Люцини. — В середу: руско-кат.: Харитини муч.; римо-кат.: Луки еван.

— **Нинішнє віче в Бережанах** — як нам звід-там телеґрафують — числить до три тисяч на-роду з чотирох повітів: бережанського, рогатинь-ского, підгаєцького і перемішляньского. На днен-нім порядку є справа виборчої реформи, яку реферував п. Шміґельский і отворенє рускої гімназії в Бережанах (референт др. Бачинський). Дотичні резолюції, які подамо пізнійше, ухва-лено одноголосно. До Бережан стягнуто на нині жандирмерию з цілої околиці, але єї інтервенції не треба було нігде, бо в місті спокійно.

— **Із Звенигорода.** Вчєра, в два тижні по пер-ших загальних зборах пожарного «Сокола» в се-лі Звенигороді, колись столицьним місті Галицької Руси, відбула ся люстрация заснованої там со-кільської філії. Люстрацию переносив д. Г—к, предсідатель пожарної комісії львівского «Со-кола», в товаристві двох другів, з яких одия д. Сои. яко фотограф-аматор мав робити кілька знімок сокільского стягу і старинного замческа. На приїзд делегатів зібрало ся поверх тисячу Звенигородців і всі в порядку удали ся на гора, де давно стояв князівсьвий руский замок. По зробленю там кількох фотографічних знімок, вернули всі на громадску толоку, де відбували ся вправи з сикавою і муштра, до якої стану-ло поверх сто Соколів. Запал Звенигородців до «Со-кола», видно хотіли з того, що нині належить до тої філії около чверть тисячі членів, а се число буде зростати в виду прихильних обставин. Май-же всі жителі Звенигорода є письменні, громад-ска рада сприяє товариству і в комплеті нале-жить до «Сокола», місцевий адміністратор паро-хі, о. Марчак, щиро займає ся розвитком сего пожарничого товариства, а вкінці заможність селян пособляє добру «Сокола» у вивінованю єго в потрібні як на таке велике село пожарні прибори. Про поступовість Звенигородців свід-чить се, що велике число будинків тамошних селян є критих бляхою, або дахівкою, а доми своїм зверхнім і внутрішнім виглядом пригаду-ють міські віллі. — Звенигород належить до ключа дїбр ґр. Романа Потоцького, котрий не грішить пістизмом до старинних памятників історичних навіть свого роду. Доказом сего, що величний замок Потоцьких в Старім Селі обернено нині на бровар. Також супроти місяця зпід давного кня-зівського замку Ростиславичів в Звенигороді по-встає варварський плян, оскорблячий патріотичні почуваня Русинів. Замковий гора лежить в о-бласті двора і заховав ся в таким добрім стані, як рідко де, зі всіма насипами, ровами і мусів в старині становити оборонну позицію. Нині на тім історичнім місці задумують поставити го-ральню(?) наче би вже не було на то иншого місця на розлогих добрах ґр. Потоцького від Бібрки до Бережан. Если вже то замчище в Звенигороді мусить бути забудоване, то радше поставити там графський двір колишнього ру-ского роду.

— **М. Білецка:** «Де правда?» Стор. 11, 8^о. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. Накладом авторки. — Пані Білецка видала єю брошурку, щоби вияснити, длячого она і єї муж, спеціаліст до друкарських похібок, проф. Василь Білецкий, усунули ся з виділу Товариства педа-гоґічного і тим самим усунули ся від викладів в руских школах, товариством удержуваних. Мо-же заболіло п. Марню і Василя Білецких, що школи по їх відході дальше функціонують і розвивають ся, тому авторка, чи автор видали брошуру, щоби вогадити добру славу та імя п. Барвіньского, крпл. Чапельського, о. Лежогубско-го, дир. Паньківського і д-ра Коцюби. Авторка, чи автор пересвідчені, що лише они є порядни-ми людьми, а всі прочі робітники на полі на-шого відродженя, се збиранина, яку треба би віддати під ключ. Брошура навіяна такою пога-ною злобою, що не хоче ся вірити, щоби єї мо-гла писати інтелігентна, здорова на умі людина. З брошури видно, які страшні хвилі мусіли пе-реживати виділові, яких нещастє звело до спіль-

Наука, штука, література

ної праці з панєю Марисю і п. Василем Білецьким. Авторка чи автор терплять, очевидно, на манію переслідування і величності, і лише, мабуть, з сеї точки можна на брошуру глядіти. Тому радимо авторови, чи авторці, піддати ся лічено в одному з львівських водолічних санаторій.

— **Вінчане** п. Осипа Ярослава Шухевича, сына проф. Володимира і п. Германи Шухевичів, з п-ною Евгениєю Стоцкою, донькою о. Івана і п. Марії Стоцких, відбуде ся в неділю дня 22 жовтня с. р. в парохіяльній церкві в Оглядіві о 8 год. вечером. (Почта і телеграф в місці).

— **Голос з Заліщик.** Сьвітла інтелігенце! Чесні братя селяни повіта заліщичкого і сумежних! Філія руского товариства педагогічного в Заліщиках не має свого дому, не має коренного ніякого капіталу, не має ніяких фондів! Всеж таки в сім році розширила свою селянську бурсу з причини напливу кандидатів. Мусить дати удержане 50 питомцям! Видатки колюсальні! Помешкане в „Народнім Домі“ місячно 60 К. Саме молоко місячно 30 корон! Опал для 6 комнат і кухні! Сьвітло! Служба! Надто мусить причинитись до удержання 9 своїх питомців в кіцманецкій бурсі, яких там виправила до гімназії! Тож сею дорогою кличемо до Вас, просимо: спішіть як найскорше з усякими датками в натурі і грошах. Датки в натурі відбирає кожної хвилі настоятель бурси в „Народнім Домі“. Датки в грошах просимо висилати на руки п. Юр. Мартишука, ц. к. податкового офіціала в Заліщиках. — За виділ філії: *Йосиф Раковський, М. Баричко.*

— **Дирекція Товариства „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок“** до загалу П. Т. учителів і учительок: 1) З огляду на се, що розвій Товариства зависить лишень від великого числа членів і то дійсних членів, що платять правильно після декларації вкладки, просить і звизає Дирекція сих, що надіслали провізоричні декларації в р. 1904 (в місяцях жовтні і падолисті), о скорше виповнене тепер офіціально присланих формулярів, а сих, що зголосили ся давніше а не одержали з якоїсь причини статуту і друків, щоби унімали ся о се як найскорше і відтак звернули відверотно все виповнене як слід. Сі декларації будуть основою до обчислюваня користий, які статут і регулямін ухвалений загальним збором признає членам в міру літ належана до Товариства і високости місячної оплати. Добровільне підвищенє місячної оплати (понад 1 К) є статутом предвиджене і приносить з собою висше вимірені виплати титулу пенсий, заосмотрень, виплат на похорони, посаги і т. д. Доки не наспіють всі декларації, годі буде покінчити всі роботи коло заснованих книг Товариства і цілого діловодства. Всякі проволоки тут неумісні і прямо шкідливі. 2) Дальше просить Дирекція свідомих учителів і учительок о приєднуванє всіх своїх товаришів і товаришок з округів. Дирекція пішла статуту і друки на кожний зазив (Львів, ул. Сикстуска ч. 47). 3) В многих округах нема еще приписаною статуту числа 10 членів, щоби заснувати Відділ окружний, а сеж велика шкода для організації учительства і розвою Товариства. Як раз лиш через Відділи і Відділи окружні зможе і Рада Надзорча і Дирекція виповнити задачі і обовязки предвиджені статуту зможе, згуртувати все учительство в цілі несеня взаїмної, як матеральної так моральної помочи охорони і опіки. Головна справа є без Відділів окружних безсилна і ілюзорична. 4) Просимо тому учителів і учительок скликати довірочні збори в своїм окрузі (кождей учасник повинен мати запрошенє); на сих зборах треба пояснити статут і інтенції Товариства, просимо взагалі при всіх нагодах гуртувати учительство по округах і присилати нам списе зголосивших ся, а ми сейчас пішлемо статут, друки і чеки, котрі небавом дістанемо з Відня на власну фірму. — *Від Дирекції.*

— **Дрібні вісти.** Добра Богданівка в скалатскім повіті перейшла на власність гр. Баворського з Сорочка, куплені від п. Наталії Домбчанської за 800 000 К. — В Триесті увязнено двох Італійців і одну Італійку за піддроблюванє грошей.

Всячина.

— **Ліцитаційна продаж движимостей** по сербській королівській родині Обреновичів відбуває ся тепер у Відні. В першій дні ліцитація принесла 65.000 К, в другім 22.000 К. Рух в часі ліцитації був дуже великий. Публика виповнила величезну салю ліцитаційну по береги. Продано срібло і образи. Велика ваза з сербської порцеляни — дар президента Карнога, переселений королеви Милянови, котрої ціна виклична вносила 1500 К, зістала продана за 3.500 К. Оригінальні предмети, що окрашували колись «арабський салон» Миляна, продавано дуже дорого, бо 5 або 6 разів висше як виклична ціна. Дальше будуть продані меблі, дивани, спальня королевої Наталії, упряж і скляна застава.

З нашого театру. В суботу дня 7. с. м. виставив наш театр: „Не ходи Грицю та на вечерницю.“ Народна драма в 5 діях Старичко-го“. Се стара річ — але вона буде відай ще довго для нас нова і не так скоро судило ся їм зійти з української сцени. Для того й ми поговоримо кілька слів про неї — побачимо, як вона представляєть ся нам нині.

Тема її — як се вже звісно загально — оперта на переказах про Марусю Чурай та на всім відомій пісні: „Ой не ходи Грицю“. Гарний, але хиткий парубок Грицько Шандура (п. Рубчак) посуджує несталістю у своєї любки Марусі Шурай (п. Рубчакова) пристрасну зависть, котра доводить її до убийства. — Сама драма — кажучи коротко — річ слаба іменно задля того, задлячого може вона держить ся в нашому репертуарі, задля „співів“. Тії „співи“ були досі майже невідлучною хобою переважної частини наших драм. Тим надмірним мелодрамазмом ратовано і додаймо, убивано в зародку — всякі трудніші психічні процеси і відбярано тим самим драмам їх суть — борбу в душі характерів. Певна річ, тая проява оправдана характером нашого народу, бож, то перейшло вже в приповідку, що Українці співолобивий нарід а їх історія сягає давних часів (пр. в наших інтерлюдиях та інтермедиях XVIII. в. козак все співає, як виходять на сцену), але нині разить вона вже нас дуже, бо ми привикли вже глядіти глибше в причини людських чинів. І зі всім слушно, бо ми ще не можемо зрозуміти, коли чути Марусю, стрівши Гриця, співає над його трупом, але стає прямо ніяково, коли хтось місто оповідати якусь подію, співає її нараз без причини, а вже таки здавгаємо з неохотою раменами, коли ми надіємо ся, що побачимо на сцені ось ось якийсь цікавий душевний перемирін, аж ту нараз стукає злегка дрігінєт своєю паличкою і ми чуємо, може й бути, дуже гарну пісню.

Длятого в згаданій драмі випав найліпше характер інтриганта Хоми (п. Махніцький) бо він не співає нічого. Сей Хома — се безперечно в великій часті відбитка Шекспірового бльостра (Річарда III.) і він змальований місяцями справді артистично. Сама Маруся — більше ліричний чим драматичний характер. Вона показує за мало енергії. Правда, вона любить Грицька до нестями, стараєть ся привернути його до себе, дратуючи його удаваною любовю до Потапа і т. п. — але все таки вона робить очевидно за мало в тім згляді і то так, що ми відчуваємо се яко недостачу її характеру.

Її любчик Граць, котрий може уважати ся героєм побіч неї, дуже нестійна людина. Зразу показує він багато драматизму, бо влюблюєть ся буцім то в Галину Щеньову (п. Кравчуківна) і кидаєть ся навіть на Потапа, що посьмів відбивати йому Марусю — але описля стає він уже повільно віжний у діланю... Досить незрозуміло, длячого він хоче женити ся з Галиною, покинувши Марусю. Його отроєнє — себто кара за його нестійність — випадає длятого досить мляво тим більше, що автор не представив нам досить докладно тих сильних душевних рухів що ведуть Марусю від любови до убийства...

Драму відіграно взагалі добре... П. Махніцький і щасливо дібраною ролю і самою грою звертав на себе загальну увагу. Знаменито ухарактеризований Хома з рудим кострубатим волосем, вічно похилений, з гадючо солодким виразом лица робив вражінне справдішнього диявола в людському тілі. Справді, аж переходив мороз по тілі глядачч, коли Хома сьміяв ся диким сьміхом злоби та радости. П. Рубчакова підпадала зі всім своїм віжним голосом під сентиментальну троха вдачу Марусі а п. Кравчуківка відбивала від неї дуже гарним щасливо дібраним контрастом (сильний сопран — Галина соперничка Марусі). Не але відіграв свою роль і п. Рубчак, а п. Стадник збирав гучні оплески своїм незвичайно свободним поведенєм яко підпарубочий Дмитро. Тільки про гру поодиноких артистів). Що до загальної вистави належить зазначити з похвалою, що обмежено, о скільки можна, роль чарки, а чудова група поділених на два табори парубків, що приверджують Гриця і Потапа, котрі кидають ся

на себе (П. дн) була чимсь справді артистичним і стояла дирекцію певно немало труду.

Але за тог виглядали при западенню занавіси прямо як вирізьблені — штудерно устанавлені стати парубків... *Я. Г.*

— **З Фільгармонії.** Велику артистичну прислугу для Львова віддав п. Літинський, директор і властитель Фільгармонії, устроївши зараз по собі концерт рускої Белінціоні і італійської Крушельницької. Ся переміна назв оправдана не тільки сьвітовою славою обох артисток, але і подібним зверхнім виглядом обох артисток. Та о скільки панна Крушельницька має ідеальніші черти свого клясичного лица, величнійший ріст і засобнійший голосові средства, о стілько, а може еще більше перевищує она своєю духовою конституцією, та високим артизмом своєї штуки тамтоту Белінціоні. Тота Белінціоні, яку ціла Італія обожала, за якою шалів цілий сьвіт, вступлюючи ся в її креації оперових героїнь — зблудла побіч виступу Крушельницької, як той полиняний місяць розливає ся на сірім тлі неба перед рожевим сьвітом сходячого сонця. Не добачили сего тільки польські критики, які не могути нічого виткнути, пописали неясні баламутні та пусті «критики», з яких перебиває ся тільки злобна безсилність мірноти супротив геніяльності. Уже ліпше сьвідощтво виставила собі львівська публика, яка на обох концертах п. Крушельницької ставила ся дуже численно, мимо піднесених цін, а п. Белінціоні дозволила співати майже перед пустими кріслами. Один тільки Ян Галь, музик і критик, який з покликанєм плакає музику та держить роцензентске перо, звачив ся на ясне, правдиве порівнанє обох артисток, яке ось як випало: «Пані Джема Белінціоні відспівала довгий ряд італійських і французьких арий та пісень, освітлюючи деякі їх моменти блеском... своїх очей. Не думаю вдавати ся в оцінку виконавл кожного твору, бо всі артистка співає на один спосіб і у всіх уживає тих самих ефектів. Припускаю, що п. Белінціоні зуміє і нині еще викликати на сцені своєю грою, мімікою, а навіть голосом і штукою співаня чималий ефект. Однак на естраді переносимо непорочну чистоту і рівність тону понад строєне принадних мін і найбільше обіцююче завертанє очима. Мимоволі насуває ся мені еще раз порівнанє пані Белінціоні з панною Крушельницькою, якої спокій і високий артизм повинен бути приміром для всіх молодих адепток, що віддають ся штуці не на жарти. Бути може, що наші заприсяжені знатоки знов ударять на алярм і стануть голосити сьвітови, що ідеалом співацької штуки, краси голосу, артистичної фінезії і щирости виразу є п. Белінціоні. Нехай їм Бог дасть здоровля, а нехай довго тішать ся сею гадкою. В нагороду за виявлюваний «divi» подив бажаю їм, щоби она тільки їх композиції співала як найдовше і всюду». — Стілько Ян Галь. Ми додамо еще, що ті заприсяжені знатоки по концертах Крушельницької хвалили тільки її сценічні креації, які багато мають перевишнати її естрадові виступи. Колиж ті перемовчані ними концерти підніє так високо справдішний, хотій не «заприсяжений» критик Ян Галь, то тепер може собі Львів представити, якою величною звіздою є наша землячка на оперовім небосклоні сьвіта. Власними очима відай не так скоро доведе ся нам оглядати того, чого не умів достойно пошанувати росгостивший ся у Львові шовінізм.

— **Крестный календарь** на годъ 1906. Коломья 1905. Изданіє в черенками печатнѣ М. Бѣлоуса. Стор. 96, 10^р. Ціна неподана.

Посмертні оповістки.

— **Семен Кочиркевич**, директор мужескої школи ім. Франц Йосифа I в Перемишлі, упокоїв ся дня 12. с. м. в 44. році житя. В. с. п.

Телеграми

з дня 16. жовтня 1905.

Петербург. В Москві, Тифлісі і Київі заведено стан облоги.

На просторі між ріками Кубань і Терек заряджено мобілізацію з огляду на розрухи в закаспійскім краю.

Християнія. Норвеска рада стану, ухваливши в засаді монархічну форму, порішила знова старати ся, аби один з князів Бернадоттих прийняв норвеску корону.

Вашінгтон. Секретар стану Руст і французский амбасадор Жісеран зробили вчера другу нараду в сирві Венецуелі. Загально думають, що Франция буде змагати до полагоди задирки з Венецуелею в дипломатичній дорозі, заки рішить ся поставити ультімат.

„Термінар“

календар на рік 1906.

приладжений до потреб канцелярній адвокатаких, нотаріальних, судових, для лікарів і учителів, для товариств заробково-господарських і для всіх тих заводів, де суть потрібні щоденні записки для пам'яті, — вийде в Тернополі з початком жовтня накладом д-ра Ізидора Голубовича.

Зміст календаря:

1. Календар на рік 1906.
1. Записки на кожний день.
3. Тарифа адвоката.
4. Тарифа нотаріальна.
5. Тарифа оплат лікарів в поступованю карнім.
6. О стемпльованю книг торговельних.
7. Приписи податкові для товариств заробково-господарських.
8. Слалі стемплевї з відповідними поясненнями
9. Належитости при вписах іпотечних.
10. Витяг з тарифи стемплевї.
11. Новий закон о належитостях від перенесення власности (закон з д. 18. червня 1901 ч. 71. В. з. д.).
12. Поясненя приписів почтових і телеграфічних з заподанем тарифи.
13. Таблиці до обчислюваня процентів.
14. Спис руских товариств кредитових з пода-нем стопи процентовї від вкладок і по-жичок.
15. Виказ адвокатів.
16. Спис нотарів.

Ціна одного оправного примірника вино-сить одна корона (вже разом з пересилкою поч-товою).

Анонси приймає видавця, або друкарня п. Йо-сифа Степка в Тернополі.

Календар буде виконаний старанно і на гарнім папері, про те сподіємо ся, що пов. Гро-мада підобре наше видавництво своїми замовле-нями.

Анонси просимо зголошувати безплатно, позаяк календар вже друкує ся.

Ціни анонсів:

За цілу сторону друку 30×17 см.	32 К
» $\frac{1}{2}$ » » »	16 »
» $\frac{1}{4}$ » » »	8 »

Colosseum

в пасажі Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. жовтня 1905.

Нова сензаційна

програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділі і свята 2 представлено о 4. год. попол. і о 8. год. вечером, Що п'ятниці High-Life пред-ставлено. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9 З купленим білетом на фотелі, льожі і Грядні крісла можна їхати даром на представлено омнібусами Колосею, які ждуть коло Віденської Каварні.

Д. Лопатинського

ПАРАЦЯ

комеди в 3 актах зі сльівами (з побуту літників)

відзначає ся невичерпаням ювіальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедия збогачує знатно галерію тивів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослідженим недопеною, але противно має на-году посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

Ціна 2 кор.

Набути можна у накладчика С. Горуна у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Церковне сьвітло

з маркою «Спасителя» або «Salvator» правдиве стеаринове (мільове) одно з найлучших в біле, тверде, не коптить і не спливає.

Дуже поручає ся:

I-а Церковне 77 злр., столове 75 злр.
II-а Церковне 67 злр., столове (натички) 66 злр.
Стеаринове з маркою „Apollo“

I-а „Apollo“ церков. 80 злр., столове 76 злр.

IIа „ „ „ 70 „ „ „ 68 „

За 100 кільоґр. (кромі транспорту 3 кр. від кгр.) опакowane даром. Висилає для церков на 3-місячний час заплати (за готівку еще 2% опушту).

Торговля сьвітла церковного

Евгена Мартинця

у Львові

пл. Унії Берест. 5.

(3—5)

За певну і добру льокацію поручаємо:

4 $\frac{1}{2}$ % листи гіпотечні

4% листи гіпотечні

5% листи гіпотечні преміовані

4% листи Товариства кредито-вого земского

4% і 4 $\frac{1}{2}$ % листи Банку крає-вого

4% позичку краєву

4% облігації пропінацийні

і всілякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнійшій курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Кашель!

Хто на него терпить, най уживає ви-пробованих усмиряючих і смачних

Kaiser's Brust-Caramellen

2740 нотар. потверджених сьвідочств стверджує певний успіх при кашлю, хрипці, катарі і флегмі.

Пачка 20 і 40 сотиків. Правдиві лише з маркою охороною «Три сосни». Склади: у Львові: С. Гай, аптека; Зигм. Рукер, аптека; Петро Міколай і Ска, дроґуерія; Якоб Байзер, аптека; О. ф. Вік-клер і Син; Кароль Палейский, аптека; Ів. Пиве-лес; М. Лаазовский аптека; Адольф Ашкенази, аптека під зол. сонном; І. Шпес-Поратинський, аптека; Антон Ербар; Едмунд Курпер, дроґуе-рія; Лев Каліер, аптека в Бродах; Іоахим Фрід-ман, ант. в Миколаєві; Зигм. Ротенберг, аптека в Олеску; Герм. Енгльндер в Перемишлянах; Мар-тин Собель в Стрию, Д. Роінгер, ант. в Збэріві; Моріц Бібрінґ, ант. в Станиславі; Стан. Бурса, в Косові; Юліан Новицкий, ант. в Печеніжині; Е. Стенцель, ант. в Коломиї; Адольф Дуретер, ант. в Березанах; Зигм. Ля дес, аптека в Вишнівчю; Золотислав Наґлік окр. ант. в Березанах; Б. Вальк, дроґуерія в Станиславі; І. В. Лінк, дроґ. в Ярославі; Е. Геллер в Надвірні; С. В. Лянгінґер в Самборі; Др. Юл. Франко, ант. в Тернополі; Вільг. Ляндесберг, ант. в Бродах; Здедлав Завал-кенич в Камінці; Г. М. Фішер ант. в Станиславі; Аптека під Білим Орлом В. Філіппа в Н. Санчи; Лавр. Цімерман маг. фарм. в Підволочисках; Ігн. Гешеле, ант. в Городну; Ст. Фалішевский, ант. в Балгороді.

Стация почтова телегр. і земзн. Unterthemenau.

Річний оборот поверх 3.000 вагонів.

Унтертеменауска фабрика виробів з глини

ІВАНА князя ЛІХТЕНШТАЙНА

в Unterthemenau bei Lundenburg, поручає:

гарні плини кафелів всякого рода і витривалости на хідня-п. двірці, стайні, подвіря і т. и., дальше плити мозайкові в тисячх десенів від найпростійшого до най-богатшого виконаня (річчя продукция 15 мільонів плит) для церков, шкіл, фабрик і т. д., подвійно поливані камінні рури, комини, ремізові рури, поливані це-гли (сухопрасовані з найкращою витривалостю для пальоних будівель, мокро прасовані для будови каналів), плити до викладаня стін і фасад, блискучі плити, да-хівні всякого рода, натуральної краски і поливані у всіх барвах, рури до дренаваня, кафелі до печий.

Ілюстровані ціниці даром і оплатно.

Число робітників 700.

Всі календарі і часописи можна набувати в «Сокільскім Базарі».

Що року горять хлопські мільони неасекуровані!

„ДНІСТЕР“

Товариство взаїмних обезпечень у Львові (Ринок 10) одинокє руске Товариство асеку-раційне обезпечає будинки, движимости, збіжє і пашу на случай пожжеи. По пожарі виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; оцінку шкід переводить разом з місцевими членами; через 12 літ виплатив „Дністер“ відшкодовань в сумі 5 мільонів, 340 тисяч корон.

ФОНДИ „ДНІ СТРА“ виносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183,874 кор. і уміщені суть в цінних паперах.

В „ДНІСТРІ“ єсть обезпечених більше як 300.000 будинків. На покритє хат чере-пом діють члени „Дністра“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

ПОЛІСИ „ДНІСТРА“ приймають ся при всіляких позичках в Банку краєвим, касах ошадности і касах сиротинських.

ЧИСТИЙ ЗИСК по скінченім році звертає ся членам; в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам 284.857 кор.; (за літа 1900 до 1902 по 8%, за 1903 р. 5% премії)

АГЕНЦІЇ „ДНІСТРА“ находять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпеченє через агента; господарі письменні повинні старати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де инші агенти „Дністра“ не роблять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662.807 корон.

НА ЖИТЄ обезпечайче ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Крак.; свою про-візю від сих обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні ціли.

„Дністер“ припоручили Преосьв. Епископскі Ординарїати.

Стережіть ся огня! Асекуруйте ся в „Дністрі“!

Покривайте свої хати черепом (дахівками)!